Zaawansowane systemy baz danych – projekt

Case study: Firma transportowa Eltrans

Eltrans to prężnie działająca firma transportowa, operująca zarówno na rynku krajowym, jak i międzynarodowym. Firma dysponuje liczną flotą, z czego większość stanowią tiry. Eltrans zatrudnia wielu pracowników, w większości kierowców, lecz także personel administracyjny, mechaników oraz specjalistów ds. logistyki.

Głównym wyzwaniem dla Eltrans jest efektywne zarządzanie flotą pojazdów i personelem. Firma potrzebuje narzędzia do monitorowania wydajności, optymalizacji tras, kontroli kosztów oraz wykrywania nadużyć (fraudów). Dodatkowo, Eltrans chce wzmocnić swoje możliwości analityczne, aby podejmować trafniejsze decyzje biznesowe oparte na danych.

Baza danych, która ma usprawnić działanie firmy, będzie centralnym punktem gromadzenia i analizy informacji o pracownikach, pojazdach, trasach i historycznym stanie pojazdów podczas całego cyklu ich eksploatacji. Dzięki niej, Eltrans będzie w stanie:

- Analizować pracę kierowców
- Monitorować wykorzystanie pojazdów
- Analizować opłacalność poszczególnych tras i zleceń, z uwzględnieniem specyfiki różnych typów pojazdów
- Generować raporty i analizy wspierające podejmowanie decyzji strategicznych
- Wykrywać nadużycia, których dopuszczają się pracownicy firmy

Wdrożenie tego systemu pozwoli Eltrans na zwiększenie efektywności operacyjnej, redukcję kosztów oraz poprawę jakości świadczonych usług. To z kolei przełoży się na wzmocnienie pozycji firmy na konkurencyjnym rynku transportowym, umożliwiając jej lepsze wykorzystanie zróżnicowanej floty pojazdów i efektywniejsze zarządzanie zasobami ludzkimi, oraz oczywiście zwiększenie zysków.

RDBMS

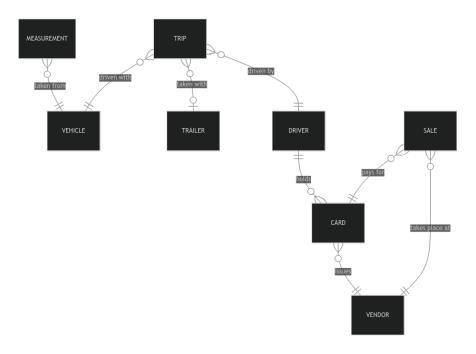
Na potrzeby tego projektu do zarządzania relacyjną bazą danych wykorzystany zostanie system **PostgreSQL**. Używałem tego systemu już wcześniej i nie miałem z nim problemu. Postgres ma ogromną społeczność, więc nawet jeśli napotkam jakiś problem, to na pewno szybko znajdę jego rozwiązanie w internecie. Korzystanie z Postgresa jest darmowe (open source), a instalacja jest dziecinnie prosta. Korzystam z helm (chart od Bitnami) do utworzenia instancji Postgresa na moim klastrze k3s, do którego dostęp mam przez WireGuard (Tailscale).

Screenshoty z działającego Postgresa:

Name	Owner	Encoding	Locale Provider	List of data Collate	bases Ctype	Locale	ICU Rules	Access p	rivileges
postgres template0 template1	postgres postgres postgres postgres	+	libc libc libc	en_US.UTF-8 en_US.UTF-8 en_US.UTF-8	en_US.UTF-8 en_US.UTF-8 en_US.UTF-8	+ 	 	=c/postgre	Tc/postgres s +
(3 rows)		I		1	l		l	postgres=0	Tc/postgres
> kub	ectl	get p	ods						
NAME				READY	STATUS		RESTARTS		AGE
postgres-postgresgl-0				1/1	Running		0		11m

Projekt bazy danych

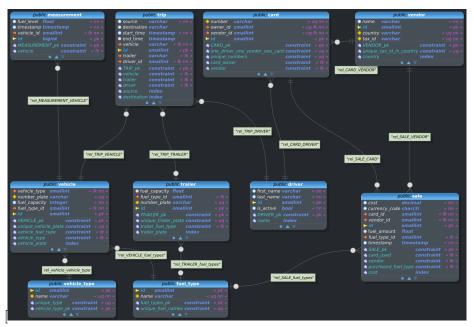
ERD

Implementacja bazy danych

Kod, który nie został umieszczony w tym sprawozdaniu dostępny jest na GitHub.

Schemat logiczny

Wszystkie tabele są w jednym schemacie bazodanowym.

Tabele niezależne

1. measurement

Zawiera pomiary poziomu paliwa podczas jazdy samochodu.

2. trip

Zawiera informacje o trasach pokonanych przez samochody.

3. card

Zawiera informacje o kartach flotowych, których używają kierowcy podczas transakcji na stacjach paliw.

4. vendor

Zawiera informacje o dostawcach paliwa, z którymi firma ma podpisane umowy.

5. vehicle

Zawiera informacje o samochodach, którymi operuje firma.

6. trailer

Zawiera informacje o naczepach, którymi operuje firma.

7. driver

Zawiera informacje o kierowcach zatrudnionych w firmie.

8. sale

Zawiera informacje o transakcjach zakupu paliwa dokonanych przez kierowców.

Tablice słownikowe

- 1. vehicle_type
- 2. fuel_type

Odstępstwa od 3NF

- W tabeli trip:
  - source i destination są przechowywane jako varchar zamiast referencji do tabeli locations

Uzasadnienie:

- Uniknięcie skomplikowanych joinów przy wyszukiwaniu tras
- Lokalizacje mogą być bardzo zmienne i nie zawsze standardowe (np. adresy klientów)
- Dodano indeksy hash aby przyspieszyć wyszukiwanie po tych kolumnach

• W tabeli sale:

 currency_code jest przechowywane bezpośrednio zamiast referencji do tabeli walut

Uzasadnienie:

- Lista walut jest względnie stała (ISO 4217)
- Uniknięcie dodatkowego joina przy każdym zapytaniu o sprzedaż
- Typ char(3) zapewnia poprawny format kodu waluty

• W tabeli vendor:

 country jest przechowywane jako varchar zamiast referencji do tabeli krajów

Uzasadnienie:

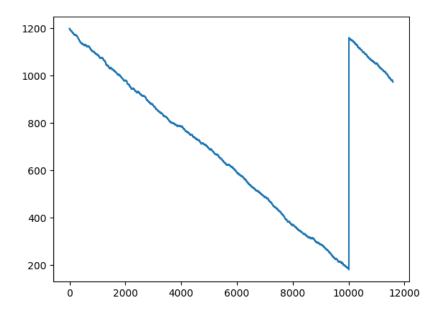
- Lista krajów jest względnie stała
- Często używane w zapytaniach (dodano indeks hash)
- Uniknięcie dodatkowego joina przy wielu zapytaniach

Istotne decyzje projektowe

- Użycie number_plate jako klucza obcego w powiązaniach pojazdów i naczep z przejazdami:
  - Zamiast używać id, użyłem numeru rejestracyjnego jako klucza obcego
  - Uzasadnienie: Szybsze wyszukiwanie po numerach rejestracyjnych (które są często używane w biznesie transportowym) bez konieczności joinów
- Separacja vehicle_type i fuel_type do osobnych tabel:
  - Zamiast przechowywać te informacje jako teksty w tabeli vehicle
  - Uzasadnienie: zapewnia spójność danych
- Użycie timestamp zamiast datetime:
  - Uzasadnienie: Uniknięcie problemów ze strefami czasowymi (timestamp przechowuje UTC)
- Struktura kart paliwowych:
  - Karta jest powiązana zarówno z kierowcą jak i vendorem
  - Constraint one_driver_one_vendor_one_card zapewnia że kierowca może mieć tylko jedną kartę u danego vendora
  - Uzasadnienie: Odzwierciedla rzeczywisty model biznesowy gdzie kierowcy moga mieć różne karty od różnych dostawców

Generowanie danych

Do wygenerowania danych wykorzystałem własne skrypty SQL i Python. Aby zwiększyć realizm danych wielokrotnie wykorzystywałem losowanie z rozkładu normalnego (na przykład do generowania cen paliwa). Na szczególną uwagę zasługuje program, który generuje pomiary poziomu paliwa podczas przejazdów samochodów oraz zapisy transakcji zakupu paliwa dokonanych przez kierowców gdy poziom był niski.

Widoczny na wykresie szum został wprowadzony do danych celowo w celu symulacji niedokładności przyrządów pomiarowych oraz zmiennego spalania pojazdu podczas podróży.

Użytkownicy

Stworzyłem użytkowników symbolizujących działy w firmie.

```
CREATE USER financial WITH PASSWORD 'financial'; CREATE USER compliance WITH PASSWORD 'compliance';
```

Następnie nadałem im dostęp do widoków, które zostały stworzone dla ich działów.

```
GRANT SELECT ON <widok> TO <uzytkownik>
REVOKE ALL ON SCHEMA public FROM <uzytkownik>
```

Testy dostępów

```
PGPASSWORD=financial psql -h raspberrypi -p 30956 -U financial -d eltrans
psql (14.13 (Homebrew), server 17.0)
WARNING: psql major version 14, server major version 17.
         Some psql features might not work.
Type "help" for help.
eltrans=> select * from fuel cost per driver hour limit 10;
 driver_id | first_name | last_name | fuel_spending_per_hour
        10 |
             Ewa
                          Nowak
                                                          89.69
                                                         94.65
        14 |
                          Woźniak
             Tomasz
                          Michalski
                                                         110.19
         8
             Marek
             Paweł
         4
                           Kowalski
                                                         147.46
                          Kowalczyk
             Joanna
                                                         151.26
        13 |
                           Kozłowski
                                                         153.24
             Marek
             Elżbieta
                          Wiśniewska
                                                         155.02
         1
         9
             Józef
                          Nowakowski
                                                         163.58
         3
             Joanna
                          Kowalska
                                                         168.10
             Elżbieta
                          Adamczyk
                                                         168.58
         6
(10 rows)
eltrans=> select * from driver;
ERROR: permission denied for table driver
eltrans=>
 PGPASSWORD=compliance psql -h raspberrypi -p 30956 -U compliance -d eltrans
psql (14.13 (Homebrew), server 17.0)
WARNING: psql major version 14, server major version 17.
         Some psql features might not work.
Type "help" for help.
eltrans=> select * from suspected fraudsters;
                                                             | fuel_stolen
 first_name | last_name
                        | vehicle_reg |
                                              timestamp
                           WAGVE03
 Paweł
              Kowalski
                                         2024-01-01 16:36:00
                                                                     70.81
 Aleksandra
              Kowalczyk
                           WALWR09
                                         2024-01-01 16:11:30
                                                                    274.45
                           WALWR09
                                         2024-01-04 15:28:45
 Aleksandra
              Kowalczyk
                                                                     66.64
 Tomasz
             Woźniak
                           WAMDC09
                                         2024-01-04 16:52:09
                                                                    119.28
 Elżbieta
              Wiśniewska
                           WAMOA01
                                         2024-01-01 16:53:54
                                                                     60.21
 Adam
              Wiśniewski
                           WANUY09
                                         2024-01-01 16:24:18
                                                                    192.40
                                         2024-01-07 16:47:09
 Adam
              Wiśniewski
                           WANUY09
                                                                    220.61
                                         2024-01-04 15:39:51
              Kozłowski
                                                                    134.67
Marek
                           WAOTM08
             Mazur
                           WATUW05
                                         2024-01-07 16:05:21
                                                                    179.74
 Jan
             Adamczyk
                                         2024-01-04 15:04:09
                                                                     52.69
 Elżbieta
                           WAXIU05
 Katarzyna
              Pawłowska
                           WAXJH03
                                         2024-01-01 15:53:21
                                                                     79.20
                          WAXJH03
                                         2024-01-04 16:28:15
 Katarzyna
             Pawłowska
                                                                     94.00
(12 rows)
eltrans=> select * from driver;
ERROR: permission denied for table driver
eltrans=>
```

Przykładowe zapytania

Którzy kierowcy wykonali najwięcej tras w danym miesiącu?

#	<u></u>	A-Z first_name ↓↑	A-Z last_name ↓↑	123 trips_taken ↓↑
1		Zbigniew =	Nowak	3
2		Adam	Kowalczyk	3
3		Łukasz	Szymański	3
4		Joanna	Wiśniewska	3
5		Marcin	Kwiatkowski	3
6		Marcin	Woźniak	2
7		Adam	Kowalski	2
8		Andrzej	Lewandowski	2
9		Grzegorz	Wójcik	2
10		Katarzyna	Zielińska	2

Jaka jest średnia cena oleju napędowego w Polsce?

W tym zapytaniu wykorzystane zostało **podzapytanie**.

```
AND ft.name = 'diesel'
GROUP BY ft.name;
```

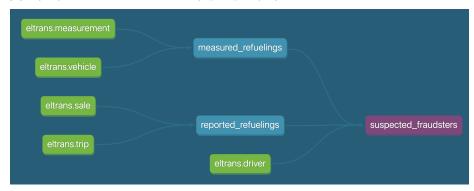

Perspektywy

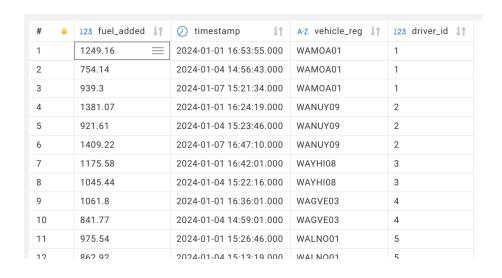
Utworzyłem sześć perspektyw.

Wykrywanie fraudów

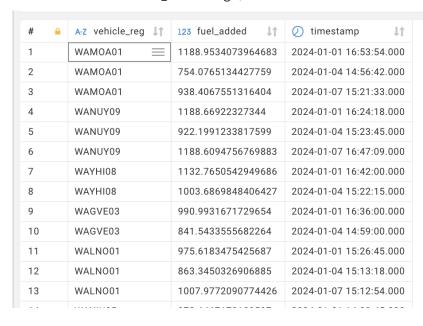
Kierowcy kupują paliwo na stacjach paliw przy użyciu firmowych kart flotowych. Kierowca może próbować zatankować część paliwa do własnego kanistra aby w ten sposób "dorobić" sobie bonus do pensji. Jest to oczywiście kradzież. W celu jej wykrywania stworzone zostały perspketywy.

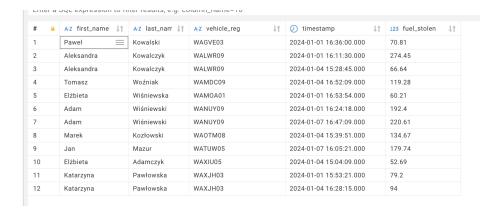
SELECT * FROM reported_refuelings;

SELECT * FROM measured_refuelings;

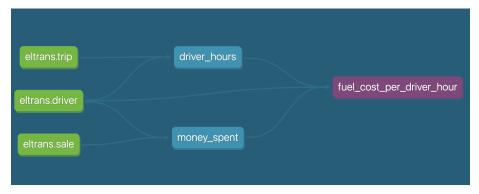

SELECT * FROM suspected_fraudsters;

Koszt paliwa na godzinę jazdy kierowcy

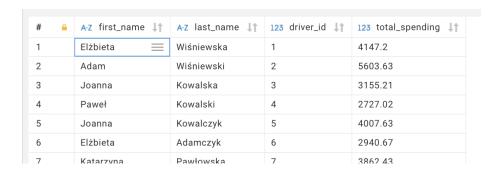
Firma chce nagradzać kierowców którzy wybierają tanie stacje i nie mają ciężkiej nogi. W tym celu skorzystać można z perspektyw, które informują o średnim koszcie paliwa spalonego przez danego kierowcę na godzinę jazdy.

SELECT * FROM driver_hours;

SELECT * FROM money_spent;

SELECT * FROM fuel_cost_per_driver_hour;

Indeksy

W bazie stworzyłem indeksy aby przyspieszyć niektóre zapytania, które dają istotne informacje z punktu widzenia biznesowego. Tam, gdzie zapytania mają formę przyrównania do konkretnej wartości (na przykład numer rejestracyjny) wykorzystany został indeks typu hash. W przeciwnym wypadku (oraz w indeksie złożonym z kilku kolumn ponieważ takich nie obsługuje hash) wykorzystałem indeks btree.

trip

Utworzone zostały indeksy typu hash na kolumnach source i destination aby przyspieszyć zapytania o miejsca, gdzie jeżdżą pojazdy.

vendor

Utworzony został indeks typu hash na kolumnie country aby przyspieszyć zapytania o kraje w których zarejestrowane są działaności dostawców paliwa.

sale

Utworzony został indeks btree na kolumnie cost zawierający wartości cost, fuel_amount i vendor_id aby przyspieszyć zapytania o średnie ceny paliwa u dostawców.

driver

Utworzony został indeks złożony typu btree na kolumnach first_name i last_name aby przyspieszyć zapytania o kierowców przy użyciu ich imion (w przeciwieństwie do ich id).

vehicle i trailer

W obu tabelach utworzono indeksy typu hash na kolumnach z numerami rejestracyjnymi.

Benchmark

Bez indeksu na kolumnie timestamp w measurement wykonanie zapytania SELECT min(m.timestamp) FROM measurement m zajmowało około 900 milisekund. Po dodaniu indeksu btree na tę kolumnę czas wykonania tego zapytania spadł do 12 milisekund! To redukcja o niemal 99%!

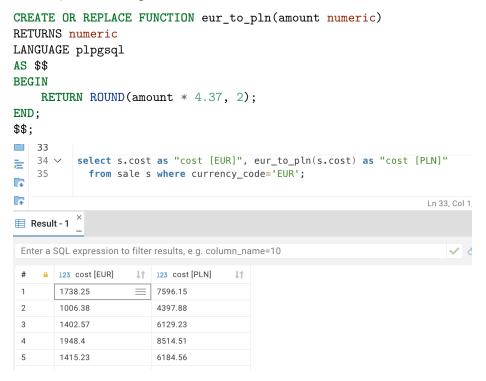
Etap 2

Procedura do dodawania kierowców

```
CREATE OR REPLACE PROCEDURE add_driver(
    p_first_name VARCHAR,
    p_last_name VARCHAR,
    p_is_active BOOLEAN DEFAULT true
)
LANGUAGE plpgsql
AS $$
BEGIN
    If p_first_name IS NULL OR p_last_name IS NULL THEN
        RAISE EXCEPTION 'First name and last name cannot be null';
    END IF;
    INSERT INTO driver (first_name, last_name, is_active)
    VALUES (p_first_name, p_last_name, p_is_active);
END;
$$;
```

```
30
  31
          begin transaction;
  32
          call add_driver('Eryk', 'Elektryczny', true);
  33
  34
          select count(*) from driver d where d.first_name = 'Eryk';
  35
          rollback;
  36
                                                             Ln 30. Col 1. Pos 5
Result - 1
Enter a SQL expression to filter results, e.g. column_name=10
                                                                 V 2
```

Funkcja eur_to_pln

Backup

PGPASSWORD=\$POSTGRES_PASSWORD pg_dump -h 127.0.0.1 -p 5432 -U postgres -d eltrans > eltrans

Wykorzystałem program pg_dump do utworzenia kopii zapasowej mojej bazy danych. Poprawność utworzenej kopii zapasowej zweryfikowałem tworząc nowy klaster kubernetes (minikube), instalując tam Postgresa, a następnie wykonując plik .sql z kopią zapasową na tym Postgresie.

Złożona procedura

```
CREATE OR REPLACE PROCEDURE add_fuel_card(
   p_driver_id integer,
   p_vendor_id integer,
   p_card_number varchar
LANGUAGE plpgsql
AS $$
DECLARE
   v_driver_exists boolean;
   v_is_active boolean;
   v_card_exists boolean;
BEGIN
    SELECT EXISTS (
        SELECT 1
        FROM driver
        WHERE id = p_driver_id::smallint
    ) INTO v_driver_exists;
    IF NOT v_driver_exists THEN
```

```
RAISE EXCEPTION 'Driver with ID % does not exist', p_driver_id;
   END IF;
    SELECT is_active
    FROM driver
    WHERE id = p_driver_id::smallint
    INTO v_is_active;
    IF NOT v is active THEN
        RAISE EXCEPTION 'Driver with ID % is not active', p_driver_id;
   END IF;
    SELECT EXISTS (
        SELECT 1
       FROM card
        WHERE owner_id = p_driver_id::smallint
        AND vendor_id = p_vendor_id::smallint
   ) INTO v_card_exists;
    IF v_card_exists THEN
        RAISE EXCEPTION 'Driver % already has a fuel card with vendor %', p_driver_id, p_ven
   END IF:
    SELECT EXISTS (
        SELECT 1
        FROM card
        WHERE number = p_card_number
    ) INTO v_card_exists;
    IF v_card_exists THEN
        RAISE EXCEPTION 'Card number % is already in use', p card number;
   END IF;
    INSERT INTO card (number, owner_id, vendor_id)
   VALUES (p_card_number, p_driver_id::smallint, p_vendor_id::smallint);
    RAISE NOTICE 'Successfully added new fuel card for driver %', p_driver_id;
EXCEPTION
   WHEN foreign_key_violation THEN
        RAISE EXCEPTION 'Vendor with ID % does not exist', p_vendor_id;
    WHEN OTHERS THEN
        RAISE EXCEPTION 'An unexpected error occurred: %', SQLERRM;
END;
```

\$\$;

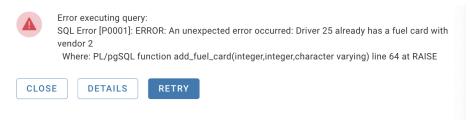
Ta procedura dodaje nową kartę dla kierowcy. Sprawdza ona najpierw:

- czy kierowca istnieje?
- czy kierowca jest aktywny?
- czy vendor istnieje?
- czy kierowca nie ma już karty u tego vendora?

Wykorzystane są do tego tabele:

- driver
- card
- vendor

Procedura ma zaimplementowaną obsługę błędów. Przykład błędu związanego z dodaniem drugiej karty dla tego samego kierowcy u tego samego vendora:

W Postgresie procedury domyślnie wykonują się w transakcji, nie trzeba tego implementować samodzielnie w samym kodzie procedury.

Trigger

\$\$ LANGUAGE plpgsql;

```
CREATE OR REPLACE FUNCTION validate_fuel_type()

RETURNS TRIGGER AS $$

DECLARE

vehicle_fuel_type SMALLINT;

BEGIN

SELECT v.fuel_type_id INTO vehicle_fuel_type

FROM trip t

JOIN vehicle v ON v.number_plate = t.vehicle

WHERE t.driver_id = (SELECT owner_id FROM card WHERE id = NEW.card_id)

ORDER BY t.start_time DESC

LIMIT 1;

IF NEW.fuel_type_id != vehicle_fuel_type THEN

RAISE EXCEPTION 'Invalid fuel type for vehicle. Expected fuel type ID: %', vehicle_:
END IF;

RETURN NEW;

END;
```

```
CREATE TRIGGER validate_fuel_type_trigger
BEFORE INSERT ON sale
FOR EACH ROW
WHEN (NEW.fuel_type_id IS NOT NULL)
EXECUTE FUNCTION validate_fuel_type();
```

Ten trigger uniemożliwia dodanie zakupu paliwa innego typu, niż przypisany do samochodu, którym porusza się dany kierowca.

Error executing query:

SQL Error [P0001]: ERROR: Invalid fuel type for vehicle. Expected fuel type ID: 1 Where: PL/pgSQL function validate_fuel_type() line 15 at RAISE

CLOSE

DETAILS

RETRY

Różnica między dialektami SQL Postgres i MySQL

1. Typy danych

```
-- PostgreSQL
                                  / MySQL
TIMESTAMP WITH TIME ZONE
                                | DATETIME (brak stref czasowych)
SERIAL
                                | AUTO_INCREMENT
VARCHAR bez limitu
                               | VARCHAR wymaga limitu
NUMERIC/DECIMAL(p,s)
                               | DECIMAL(p,s) z mniej precyzyjnymi obliczeniami
ARRAY
                              | Brak natywnych tablic
JSON, JSONB
                               | JSON (przed MySQL 8.0 jako TEXT)
  2. Funkcje
-- Konkatenacja stringów
-- PostgreSQL
SELECT 'Hello' || ' ' || 'World';
-- MySQL
SELECT CONCAT('Hello', ' ', 'World');
-- Praca z datami
-- PostgreSQL
SELECT EXTRACT(EPOCH FROM timestamp_column);
-- MySQL
SELECT UNIX_TIMESTAMP(timestamp_column);
  2. Triggery
-- PostgreSQL
```

```
CREATE TRIGGER nazwa_triggera
AFTER INSERT ON tabela
FOR EACH ROW
EXECUTE FUNCTION nazwa_funkcji();
-- MySQL
CREATE TRIGGER nazwa_triggera
AFTER INSERT ON tabela
FOR EACH ROW
BEGIN
    -- kod triggera bezpośrednio tutaj
END;
  • PostgreSQL wymaga osobnej funkcji dla triggera
  • MySQL zawiera kod triggera bezpośrednio w definicji
  • MySQL nie ma INSTEAD OF triggerów
  • PostgreSQL pozwala na triggery na widokach
  4. Sekwencje
-- PostgreSQL
CREATE SEQUENCE seq_name;
CREATE TABLE table_name (
    id integer DEFAULT nextval('seq_name')
);
-- MySQL
CREATE TABLE table_name (
    id integer AUTO INCREMENT
);
```

Najważniejszą różnicą między Postgres a MySQL jest wykorzystanie wątków do obsługi połączeń z klientami w MySQL vs procesów w Postgres. Nie ma to jednak znaczenia dla nas przy migracji.

Wybrane narzędzia do migracji

- 1. Airbyte
- Obsługa ponad 350 źródeł i miejsc docelowych danych
- Przyrostowa synchronizacja danych (przenosi tylko zmienione dane)
- Elastyczna obsługa schematów danych
- Możliwość budowania własnych konektorów
- Dostępne jako open-source

Wszechstronne narzędzie, szczególnie przydatne w przypadku złożonych migracji z wielu źródeł. Duża elastyczność dzięki możliwości tworzenia własnych konektorów.

- 2. Azure Migrate
- Dedykowane do migracji do chmury Azure
- Centralna kontrola projektów migracji
- Szacowanie kosztów migracji
- Optymalizacja wydajności w środowisku Azure
- Wiele dostępnych źródeł danych

Dobre narzędzie jeśli ktoś pracuje z Azure. Niestety płatne, ale za to daje dużo informacji o szacowanych kosztach.

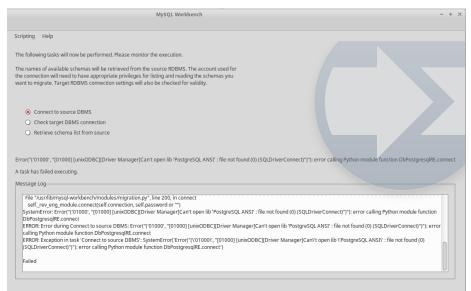
- 3. AWS Database Migration Service
- Ciągła replikacja danych
- Albo batchowa
- Pełna integracja z usługami AWS
- Wiele dostępnych źródeł danych

Podobnie jak rozwiązanie od Azure, tylko w świecie AWS.

Migracja

MySQL Workbench

Próba migracji przy użyciu narzędzia MySQL Workbench zakończyła się niepowodzeniem, zarówno na MacOS, NixOS, Ubuntu i Windows 10.

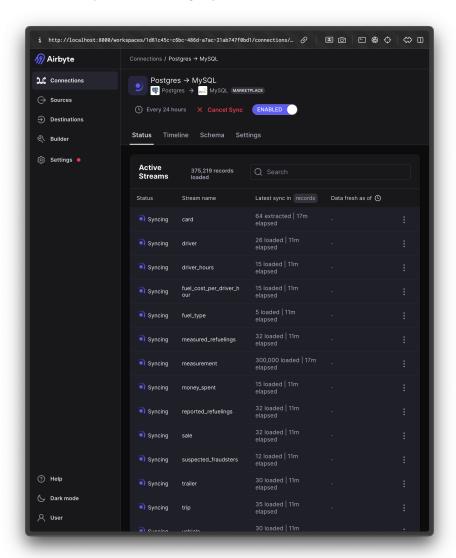

Airbyte

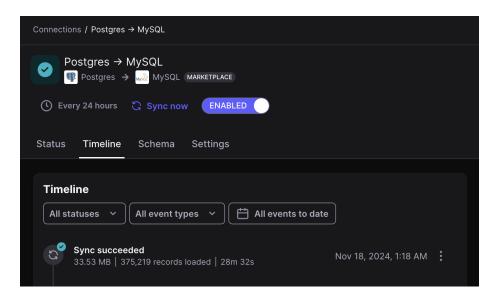
Drugą próbę podjąłem przy użyciu narzędzia Airbyte. Zainstalowałem Airbyte na swoim komputerze i skonfigurowałem dostęp do obu RDBMSów. Migracja

przy użyciu Airbyte jest czasochłonna – moja baza miała niecałe 400000 rekordów i ważyła 33.5 MB, a jej migracja zajęła ponad 28 minut! Prawdopodobnie ze względu na niskowydajny sprzęt na którym są bazy. Na szczęście migracja jest dość prosta. Nie miałem żadnych problemów ze zmigrowaniem danych pomiędzy RDBMSami.

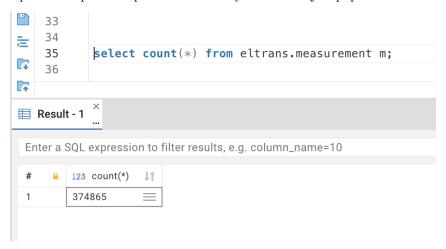
Dashboard Airbyte w trakcie migracji:

Informacja o udanej migracji:

Liczba pomiarów poziomu paliwa w docelowym RDBMS jest poprawna:

Database link Przy użyciu Airbyte zrealizowałem także replikację danych co godzinę (choć da się nawet co minutę).

